

VENDIM
Nr. 77, datë 4.12.2017

NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Besnik Imeraj	anëtar i	“	“
Fatos Lulo	anëtar i	“	“

në datën 7.11.2017, me sekretare Belma Lleshi, mori në shqyrtim në seancë mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 52 akti që i përket:

KËRKUES: Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, në mungesë.

Këshilli i Ministrave, përfaqësuar në gjykim nga z. Artur Metani.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i nenit 24/1 dhe nenit 28/1 të ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, “Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20 NT”.

BAZA LIGJORE: Nenet 81/2/d dhe 145/2 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe neni 68 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjo i relatorin e çështjes, Bashkim Dedja, shqyrtoi pretendimet e kërkuases, Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës, e cila kërkoi pranimin e kërkesave, prapësimin e subjektit të interesuar, Këshilli i Ministrave, që kërkoi rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Durrës ka depozituar pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës (gjykata referuese) kërkesë për gjykimin e çështjes penale në ngarkim të të pandehurit G. C. për kryerjen e veprës penale “Mungesë të matrikullimit ose regjistrimit”, parashikuar nga neni 24/1 i ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, “Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20 NT”. Gjithashtu, Prokuroria e Rrethit Durrës ka depozituar pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës kërkesë për gjykimin e çështjes penale në ngarkim të të pandehurit A. M. për kryerjen e kundërvajtjes penale “Mosdeklarimi i ndryshimeve”, parashikuar nga neni 28/1 i ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, “Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20 NT” (ligji nr. 8663/2000).

2. Gjykata referuese, me vendimin e ndërmjetëm nr. 117, datë 13.7.2017, i ka kërkuar Gjykatës Kushtetuese të vlerësojë papajtueshmërinë me Kushtetutën të nenit 24/1 të ligjit, ku është parashikuar sa vijon: *“Pronësia, mbajtja ose zotërimi i një mjeti lundrues, objekt i këtij ligji, i pamatrikulluar ose i paregjistruar, sipas nenit 5 përbën kundërvajtje penale dhe dënohet me gjobë nga 100.000 deri në 200.000 lekë, si dhe me konfiskimin e mjetit lundrues”*.

3. Ndërsa me vendimin e ndërmjetëm të datës 14.7.2017, gjykata referuese i ka kërkuar Gjykatës

Kushtetuese të vlerësojë papajtueshmërinë me Kushtetutën të nenit 28/1 të ligjit, ku është parashikuar sa vijon: *“Mosdeklarimi i ndryshimeve të parashikuara në pikën 1 të nenit 13, në nenin 14 dhe në pikat 1 dhe 2 të nenit 16 përbën kundërvajtje penale dhe dënohet me gjobë nga 50.000 deri në 100.000 lekë”*.

4. Gjatë shqyrtimit paraprak, Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në datën 21.9.2017, mori në shqyrtim paraprak kërkesën me nr. G-13 të regjistrimit të kërkesave, me kërkuar Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës dhe objekt: *“Shfuqizimi si antikushtetues i nenit 24/1 të ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, ‘Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20 NT’”*. Po ashtu, në të njëjtën datë, Kolegji i Gjyqtarëve ka marrë në shqyrtim paraprak kërkesën me nr. G-14 të regjistrimit të kërkesave, me kërkuar Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Durrës dhe objekt: *“Shfuqizimi si antikushtetues i nenit 28/1 të ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, ‘Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20 NT’”*. Ky kolegji vendosi kalimin e çështjeve në seancë plenare mbi bazë dokumentesh dhe bashkimin e tyre në një të vetme.

II

5. **Kërkuesja, gjykata referuese**, ka pretenduar se nenet e sipërcituara bien ndesh me disa nga parimet kushtetuese dhe jurisprudencën e kësaj gjykate, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur këto argumente:

5.1. Ekziston lidhja e drejtpërdrejtë midis dispozitave që çmohen si antikushtetuese (neni 24/1 dhe neni 28/1 i ligjit nr. 8663/2000) dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, pasi këto dispozita janë të nevojshme për t'u aplikuar në çështjen konkrete dhe gjykimi i filluar prej gjykatës referuese në lidhje me themelin e akuzave penale të ngritura në ngarkim të të pandehurve varet nga përfundimi i gjykimit në Gjykatën Kushtetuese.

5.2. Neni 24/1 i ligjit nr. 8663/2000 bie ndesh me parimin e ligjshmërisë, nenin 81/2/d të Kushtetutës, pasi nuk është miratuar me shumicë të cilësuar.

5.3. Neni 24/1 i ligjit nr. 8663 bie ndesh me parimin e gjykimit nga një gjykatë e paanshme, pasi gjykatës referuese do t'i duhet ta gjykojë çështjen për një shtetas, i cili nuk mund të përgjigjet penalisht për një kundërvajtje penale të miratuar me shumicë të thjeshtë.

5.4. Neni 28/1 i ligjit nr. 8663/2000 bie ndesh me parimin e ligjshmërisë, nenin 81/2/d të Kushtetutës, si dhe jurisprudencën e Gjykatës, pasi nuk është miratuar me shumicë të cilësuar.

6. Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave, ka parashtruar në mënyrë të përmbledhur:

6.1. Kodi Penal (KP) në nenin 1/a ka parashikuar se legjislacioni penal përbëhet nga ky kod dhe ligje të tjera, kështu që ligji nr. 8663/2000 përbën legjislacion penal, i cili ka për qëllim disiplinimin e përdorimit dhe sigurimin e kontrollit të mjeteve lundruese me motor.

6.2. Neni 81/2 i Kushtetutës parashikon një listë shteruese për ligjet të cilat miratohen me tre të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit, përfshirë kodet, ndërsa vetë KP-ja parashikon se edhe ligjet e tjera bëjnë pjesë në legjislacionin penal, pa përcaktuar kriteret formale të miratimit, me shumicë të thjeshtë apo shumicë të cilësuar.

6.3. Shtetasit, subjekte të gjykimit në dy çështjet penale të ngritura në zbatim të ligjit nr. 8663/2000, janë akuzuar për kundërvajtje penale, të cilat janë konsideruar të tilla me ligj në kohën e kryerjes dhe bazuar në nenin 29/1 të Kushtetutës nuk bëhen ndarje në ligj penal apo ligj specifik.

6.4. Në kohën e kryerjes së kundërvajtjes penale, i vetmi ligj i cili parashikon mosveprimin, pra moskryerjen e matrikullimit apo regjistrimit të mjetit lundrues, si dhe mosdeklarimin e ndryshimeve të përcaktuara në nenet 24 dhe 28 të ligjit nr. 8663/2000 është pikërisht ky ligj. Duke iu referuar parashikimit në pikën 1 të nenit 29 të Kushtetutës, nuk ka asnjë element antikushtetutshmërie në ligjin nr. 8663/2000.

III Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e gjykatës referuese

6. Neni 145/2 i Kushtetutës parashikon se “kur gjyqtarët çmojnë se ligjet vijnë në kundërshtim me Kushtetutën nuk i zbatojnë ato. Në këtë rast, ata pezullojnë gjykimin dhe ia dërgojnë çështjen Gjykatës Kushtetuese”. Ndërsa, sipas nenit 68 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, të ndryshuar, gjykata apo gjyqtari është i detyruar, kur çmon se ligji është antikushtetues, të argumentojë para Gjykatës Kushtetuese ekzistencën e lidhjes së drejtpërdrejtë midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete.

7. Gjykata është shprehur vazhdimisht për aspektet e legjitimitimit të gjykatave, të cilat e vënë në lëvizje atë nëpërmjet kontrollit incidental. Sipas saj, gjykata ose gjyqtari, i cili kërkon kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit përpara Gjykatës Kushtetuese, duhet të respektojë disa kriterë: së pari, gjykata ose gjyqtari gjatë një procesi gjyqësor duhet të përcaktojë/identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete; së dyti, duhet të parashtrijë arsye serioze për jokushtetutshmërinë e këtij ligji (të një ose të disa dispozitave të ligjit), duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; së treti, duhet të ekzistojë raporti i domosdoshëm midis vendimit të Gjykatës Kushtetuese (zgjidhjes së çështjes së kushtetutshmërisë) dhe zgjidhjes së çështjes konkrete nga gjykata referuese; së katërti, para se t'i drejtohet Gjykatës Kushtetuese, gjykata referuese, në zbatim të parimit të kushtetutshmërisë, duhet të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar atë në përputhje me Kushtetutën (*shih vendimet nr. 14, datë 21.7.2008; nr. 13, datë 4.5.2009; nr. 12, datë 14.4.2010; nr. 18, datë 23.4.2010; nr. 30, datë 17.6.2010, të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Në rastet objekt shqyrtimi, referuar nenit 145/2 të Kushtetutës dhe nenit 68 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”, të ndryshuar, Gjykata vlerëson se gjykata referuese legjitimohet në paraqitjen e kërkesës së saj, pasi nenet 24/1 dhe 28/1 të ligjit nr. 8663/2000 është ligji i zbatueshëm, çështjet që ato kanë për gjykim kanë lidhje të drejtpërdrejtë me dispozitat e kundërshtuara dhe se zgjidhja e çështjes së kushtetutshmërisë së neneve 24/1 dhe 28/1 të ligjit nr. 8663/2000 shërben si parakusht për zgjidhjen e çështjeve konkrete nga gjykata referuese.

B. Për themelin e kërkesës

9. Gjykata referuese pretendon se neni 24/1 dhe neni 28/1 i ligjit nr. 8663/2000 bien ndesh me parimin e ligjshmërisë si parim kushtetues, pasi kundërvajtjet penale janë parashikuar në një ligj të veçantë, i cili nuk është miratuar me shumicë të cilësuar.

10. Gjykata në jurisprudencën e saj është shprehur se parimi i shtetit të së drejtës detyron të gjitha organet e pushtetit publik që t'i ushtrojnë kompetencat e tyre vetëm në kuadër dhe në bazë të normave kushtetuese. Sipas nenit 78 të Kushtetutës, Kuvendi si rregull i miraton ligjet me shumicën e votave, në prani të më shumë se gjysmës së të gjithë anëtarëve, përveç rasteve kur Kushtetuta parashikon një shumicë të cilësuar. Në nenin 81/2 të Kushtetutës parashikohet një listë e gjatë e ligjeve të cilat duhet të miratohen me tre të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit. Gjykata thekson se marrëdhëniet midis ligjeve organike, të miratuara me shumicë të cilësuar të Kuvendit, dhe ligjeve të zakonshme, të miratuara sipas rregullit të përgjithshëm, mund të shihen në dy mënyra të ndryshme: si marrëdhënie midis burimeve të së drejtës të vendosura në nivele të ndryshme në hierarkinë e normave ose si një marrëdhënie e bazuar mbi parimin e shpërndarjes së kompetencave (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se KP-ja përbën ligjin më të rëndësishëm, ku përfshihen në mënyrë të sistemuar dispozitat penalo-juridike. Një nga parimet kryesore që përshkon këtë kod është edhe parimi i ligjshmërisë, që nënkupton parashikimin me ligj të veprave penale dhe mosdënimin për një vepër penale që nuk është parashikuar shprehimisht si krim ose kundërvajtje penale. Dispozita që e klasifikon një veprim të caktuar si vepër penale jashtë dispozitave të KP-së dhe si pjesë e një ligji të miratuar me shumicë të thjeshtë të deputetëve bie ndesh me parimin e kushtetutshmërisë, pasi prek drejtpërdrejt shtetasit në të drejtat dhe liritë e tyre, duke mos respektuar shumicën e cilësuar për këtë

qëllim, të parashikuar nga neni 81/2 i Kushtetutës (*shih vendimet nr. 3, datë 5.2.2010; nr. 1, datë 12.1.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata ka nënvizuar edhe dallimin që ekziston midis ligjeve organike, që miratohen me shumicë të cilësuar, dhe ligjeve të zakonshme, që miratohen me shumicë të thjeshtë. Nga pikëpamja e burimeve të së drejtës, ligjet organike ose të cilësuar qëndrojnë më lart se ligjet e zakonshme. Nga kjo pikëpamje, ligjet e zakonshme nuk mund të trajtojnë çështje që janë parashikuar të trajtohen nga kodet apo ligjet organike. Nëse kushtetutëbërësi do të kishte vlerësuar një trajtim të njëjtë të tyre, neni 81/2 i Kushtetutës nuk do të ekzistonte. Nga shqyrtimi i debateve të Komisionit Parlamentar për Hartimin e Kushtetutës rezulton se ekzistonte ideja që një kategori ligjesh, për shkak të rëndësisë të tyre, të miratoheshin nga Kuvendi me shumicë të cilësuar, së pari, për t'i bërë ato sa më të qëndrueshme dhe, së dyti, për të shmangur mundësinë që forca politike që do të kishte shumicën të cenonte parime themelore për funksionimin e një shoqërie demokratike (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Legjislacioni penal ka për detyrë të mbrojë vlera të rëndësishme të tilla, si: pavarësia e shtetit dhe tërësia e tij territoriale, dinjiteti i njeriut, të drejtat dhe liritë e tij, rendi kushtetues, prona etj. (shih nenin 1/b të KP-së). Ky legjislacion është një tregues kuptimplotë për çdo vend, në kuptimin sesa ai është në gjendje të balancojë të drejtën e shtetit për të siguruar rendin publik e shoqëror, nga njëra anë, me të drejtat dhe liritë e individit, nga ana tjetër. Në vlerësimin e Gjykatës kjo është, gjithashtu, një arsye tjetër që e ka detyruar kushtetutëbërësin të kërkojë një konsensus më të gjerë nga forcat politike të përfaqësuara në Kuvend, me qëllim që sanksionet penale të parashikohen vetëm për ato lloj veprimesh ose mosveprimesh, të cilat, në përputhje me parimin e proporcionalitetit, të jenë të krahueshme për nga rëndësia me vlerat që mbrojnë (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

14. Gjykata ka konsideruar se miratimi i dispozitave penale pa respektuar procedurën e parashikuar nga neni 81/2, shkronja “d”, i Kushtetutës, vjen në kundërshtim me parimet e shtetit të së drejtës dhe me qëllimet e legjislacionit penal. Sipas nenit 4, pika 1, të Kushtetutës, e drejta përbën bazën dhe kufijtë e veprimtarisë së shtetit. Në këtë kuptim, miratimi i dispozitave të reja penale, ndryshimi ose plotësimi i tyre me shumicë të thjeshtë dhe jo me tre të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit përbën një akt që u bie ndesh këtyre parimeve (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

15. Gjykata ka çmuar se delegimi që ka bërë ligjvënësi në paragrafin e dytë të nenin 1, shkronja “a”, të KP-së për përfshirjen e dispozitave penale edhe në ligje të tjera, nuk është argument për të justifikuar miratimin e dispozitave të reja penale me ligje të thjeshta (siç quhen në doktrinën kushtetuese ligjet që kërkojnë miratim me shumicë të thjeshtë). Një delegim i tillë duhet të respektojë në çdo rast parimet e ligjshmërisë dhe të shtetit të së drejtës, të sanksionuara në nenet 4 dhe 29, në lidhje dhe me nenin 81/2 të Kushtetutës (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në përputhje me parimin e proporcionalitetit është e vërtetë se ligjvënësi lidhur me vlerësimin e mjetit të zgjedhur për ndëshkimin e shkelësve të ligjit dhe qëllimin që kërkohet të arrihet ka një hapësirë të lirë dhe të gjerë veprimi, e cila mund të shqyrtohet në shkallë të kufizuar nga kjo Gjykatë. Megjithatë, Gjykata vlerëson se kur është fjala për parashikimin e dispozitave penale si “ultima ratio” ose dhe të ligjeve të tjera organike, të parashikuara shprehimisht në nenin 81/2 të Kushtetutës, kjo hapësirë është e kushtëzuar në çdo rast nga detyrimi për miratimin e tyre me tre të pestat e deputetëve të Kuvendit (*shih vendimin nr. 1, datë 12.1.2011, të Gjykatës Kushtetuese*).

17. Edhe me vendimin nr. 50, datë 10.7.2015, Gjykata Kushtetuese ka shfuqizuar nenin 23 të ligjit nr. 8663/2000, pasi bie ndesh me nenet 4, 29 dhe 81/2, shkronja “d” të Kushtetutës. Gjykata konstatoi se ligji nr. 8663/2000 është miratuar në mbështetje të neneve 78 e 83/1 të Kushtetutës, pra me shumicë të thjeshtë dhe e shfuqizoi dispozitën përkatëse. Po kështu, kjo Gjykatë ka konstatuar dhe i ka rekomanduar ligjvënësit se “...ligji nr. 8663/2000, përveç se në nenin 23, parashikon kundërvajtje penale edhe në disa dispozita të tjera të tij. Ndonëse neni 48/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” i lejon kësaj Gjykate të marrë në

shqyrtim edhe akte të tjera normative kur ato kanë lidhje me objektin e kërkesës, në rastin *de quo* ajo nuk legjitimohet ta bëjë një gjë të tillë. Gjykata është vënë në lëvizje nëpërmjet një gjykimi incidental, objekti i shqyrtimit të të cilit është i kufizuar, pasi kërkon domosdoshmërisht ekzistencën e një lidhjeje të drejtpërdrejtë midis ligjit, antikushtetutshmëria e të cilit çmohet si e tillë nga gjykata, dhe zgjidhjes së çështjes konkrete. Në këto rrethana, Gjykata e sheh me vend t'i rekomandojë ligjvënësit rishikimin e këtyre dispozitave në frymën e këtij vendimi" (prg. 20 i vendimit).

18. Gjykata rithekson se ndikimi i padiskutueshëm i vendimeve të saj është i tillë që u imponon të gjitha organeve shtetërore fuqinë detyruese të arsytimit të tyre. Arsyetimi që përdor Gjykata Kushtetuese në vendimet e saj ka forcën e ligjit, çka buron nga autoriteti i këtij organi për të thënë fjalën e fundit në çështjet për të cilat të tjerët tashmë janë shprehur. Çdo qëndrim i kundërt krijon një precedent të rrezikshëm në marrëdhëniet institucionale (*shih vendimin nr. 20, datë 1.6.2011, të Gjykatës Kushtetuese*). Sipas nenit 124 të Kushtetutës, funksioni kryesor i Gjykatës Kushtetuese është zgjidhja e mosmarrëveshjeve kushtetuese dhe bërja e interpretimit përfundimtar të saj. Nisur nga fuqia detyruese e vendimeve të kësaj Gjykate, Kuvendi, si organ legjislativ, duhet të marrë të gjitha masat për ushtrimin e kompetencave të saj në përputhje me normat kushtetuese dhe me vendimin e kësaj Gjykate.

19. Për sa i përket pretendimit të gjykatës referuese lidhur me parimin e gjykimit nga një gjykatë e paanshme, Gjykata vlerëson të mos e analizojë, për sa kohë që ajo ka pranuar pretendimin për mosrespektimin e kritereve formale kushtetuese të miratimit të ligjeve të natyrës penale me shumicë të cilësuar.

20. Për sa më lart, Gjykata arrin në përfundimin se kërkesat e Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës janë të bazuara dhe duhen pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131, shkronja "a", 134/1, shkronja "dh" dhe 145/2 të Kushtetutës, si dhe në nenet 68, 69, 70, 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

Pranimin e kërkesës.

Shpalljen si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të neneve 24/1 dhe 28/1 të ligjit nr. 8663, datë 18.9.2000, "Për regjistrimin, klasifikimin, mënyrën e përdorimit dhe kontrollin e mjeteve lundruese me motor, me tonazh nën 20 NT".

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari